

Екологічне право України

ТЕМА 3. Право власності на природні ресурси.

Виконав курсант н.в 434
факультету підготовки фахівців
для підрозділів поліції
громадської безпеки
Місан.А.Р

Поняття права власності на природні ресурси та його особливості.

Власність — категорія економічна, через яку проявляється характер зв'язку суспільних систем, колективних груп, окремих індивідів з об'єктами матеріального світу і результатів матеріального виробництва, його предметами і речами.

Стосовно екологічного права об'єктивне право власності — це система правових норм земельного, водного, лісового, гірничого, фауністичного, природоохоронного законодавства, що регламентують правовідносини в сфері реалізації повноважень, породжених власністю на природні ресурси.

Суб'єктивне право власності виникає внаслідок набуття її через події, які за юридичним складом можна класифікувати як такі:

- придбання через купівлю, обмін, викуп та інші юридичні факти;
- передача у власність — дарування, застава, спадщина;

Моя земля -
МОЯ ВЛАСНІСТЬ

націоналізація — примусове, безоплатне перетворення у державну власність власності окремих власників (земель, залізниць, підприємств, банків);

— реквізиція — примусове відчуження або тимчасове вилучення державою за плату майна, яке належить приватним особам та кооперативним або громадським організаціям.

Так, відповідно до законодавства (зокрема ст.9 Закону України «Про власність») не можуть бути у власності окремих громадян об'єкти права виключної власності народу України, до яких належать земля (за винятком земельних ділянок певного розміру), її надра, повітряний простір, водні та інші природні ресурси її континентального шельфу та виключної (морської) економічної зони.

В тому числі тваринний світ (за винятком диких тварин та об'єктів тваринного світу, вилучених із стану природної волі, розведених у неволі чи напіввільних умовах або набутих іншим, дозволеним законодавством шляхом).

Форми власності на природні ресурси.

Форми власності — це юридичне визначені напрями суб'єктивної належності об'єктів власності.

Відповідно до ст. 2 Закону України «Про власність» власність в Україні виступає в трьох формах: приватна, колективна, державна. Оскільки природні ресурси теж є об'єктом права власності, то це положення закону поширюється і на них.

Екологічним законодавством визначені природні ресурси державної власності, колективної власності і природні ресурси приватної власності. Але враховуючи їх особливу значимість для суспільства питома вага форм власності на природні ресурси різна, хоча всі форми власності є рівноправними, мають рівні умови для їх розвитку та захисту.

Відповідно до ст. 13 Конституції України, ст. 9 уже названого Закону «земля, її надра, повітряний простір, водні та інші природні ресурси її континентального шельфу та виключної (морської) економічної зони є об'єктами права виключної власності народу України». Отже, законом встановлено загальнонародну власність на вказані природні ресурси.

Тому в державній власності розрізняють загальнодержавну власність і власність адміністративно-територіальних одиниць (комунальну, муніципальну власність) на природні ресурси.

У приватну та колективну власність природні ресурси, що знаходяться у державній власності, передаються у випадках і з дотриманням умов, передбачених законодавством.

Суб'єкти і об'єкти права власності на природні ресурси.

Згідно зі ст. 1 Закону України «Про власність» об'єктами права власності серед інших об'єктів та майна (як то будови, споруди, цінні папери та ін.) можуть бути земля, її надра, ліси, води, тваринний світ, природні багатства континентального шельфу, виключна (морська) економічна зона.

Практично визнаються об'єктами власності повітряний простір та інші природні об'єкти у натуральному стані (п. 1 ст. 1 Закону України «Про власність»), які знаходяться в межах території України.

Землі державної власності відповідно до цільового призначення поділяються на:

- 1) землі сільськогосподарського призначення;
- 2) землі населених пунктів;
- 3) землі промисловості, транспорту, зв'язку, оборони та іншого призначення;
- 4) землі природоохоронного, оздоровчого, рекреаційного та історико-культурного призначення;
- 5) землі лісового фонду;
- 6) землі водного;
- 7) землі запасу — не передані у власність.

Землі приватної власності громадян — це ділянки для:

- ведення селянського (фермерського) господарства;
- ведення особистого підсобного господарства;
- будівництва та обслуговування жилого будинку і господарських будівель (присадибна ділянка);
- садівництва;
- дачного і гаражного будівництва.

Суб'єкти права власності на природні ресурси.

Суб'єктом права державної власності на природні ресурси України є народ України, який відповідно до ст. 4 Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» має право на володіння, використання і розпорядження природними багатствами.

ЗАКОН УКРАЇНИ

«ПРО ОХОРОНУ
НАВКОЛИШНЬОГО
ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА»

ЗУ
ЗАКОН УКРАЇНИ

Від імені народу України право власності на природні ресурси, розпорядження ними здійснює Верховна Рада України, Верховна Рада місцеві ради, обласні, районні, міські, сільські і селищні.

Верховна Рада України визначає основні напрямки державної політики у галузі охорони навколишнього природного середовища, у галузі використання, захисту та відтворення природних об'єктів (землі, лісів і т. ін.)

Зміст права власності на природні ресурси.

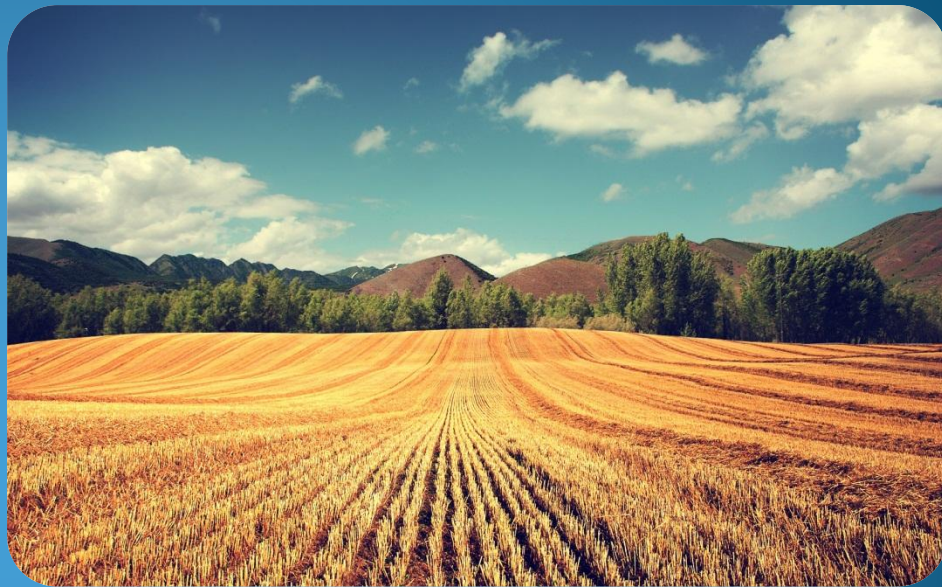
Право володіння — це гарантія подальшого розпорядження природними ресурсами та їх використання.

Право користування природними ресурсами — це використання їх корисних властивостей, забезпечене наявністю юридичних норм щодо такого.

Право користування землею та іншими природними ресурсами реалізується на декількох рівнях:

— суб'єктами права приватної та колективної власності

— державою і органами місцевого самоврядування

Здійснення права власності на природні ресурси, про що вже зазначалося, повинно відзначатися суворим дотриманням вимог екологічного законодавства. Право власності не може завдавати шкоди правам, свободам і гідностям інших громадян, інтересам суспільства, погіршувати екологічну ситуацію на планеті і природну якість землі.

Відповідно до екологічного законодавства України правом розпорядження держави є юридичне забезпечена можливість визначення основних засад і режиму використання природних ресурсів, передача їх у власність або користування, встановлення порядку та розмірів плати за використання об'єктів, граничних розмірів плати за оренду землі.

Забезпечення права власності на природні ресурси

Реалізація права власності забезпечується, з одного боку, волевиявленням громадян, з іншого — нормотворчою, управлінською та правозахисною функцією держави як гаранта прав і свобод її громадян.

Я

ГРОМАДЯНИН

Держава, здійснюючи нормативно-регулятивну діяльність, забезпечує охорону права власності на природні ресурси через законодавче закріплення його в нормативно-правових актах. Так, відповідно до ст. 14 Конституції України право власності на землю гарантується. Стаття 43 Земельного кодексу України стверджує, що права власників земельних ділянок охороняються законом. Закон захищає права власників також і інших природних об'єктів.